

تحولی در رابطه با آمریکا؟



گوروش احمدی

دیپلمات پیشین

به نظر می‌رسد هم‌زمان با انعکاس گسترده اخبار اعتراضات اخیر ایران در رسانه‌های بین‌المللی و توجه دولت‌ها به تحولات مربوطه در ایران، شاهد اندک تحولی نیز در عرصه دیپلماسی هستیم که اگر به درستی دنبال شود، ممکن است موجب گشایشی در این عرصه شود: ۱. نگرانی‌های جدی که در اواخر هفته گذشته در مورد امکان انجام حمله‌ای علیه ایران وجود داشت، حداقل فعلا برطرف شده و تدابیر مقدماتی که در حال انجام بود، متوقف شده است. ادعای ترامپ مبنی بر «توقف اعدام‌ها» در ایران و تشکر از مقامات ایرانی در این زمینه، اگر در زمره دلایل اصلی تعلیق یا توقف حمله نباشد، حداقل یکی از بهانه‌های اصلی آن است. بازدارندگی که ایران همچنان از آن برخوردار است، دلیل اصلی دیگری است که ترامپ را ناچار به احتیاط کرده است. تهدید موشک‌های ایران علیه پایگاه‌های آمریکایی در منطقه و قلمرو اسرائیل قطعا عاملی است که حداقل تدارک نظامی گسترده در منطقه و در اسرائیل را ایجاب می‌کند و بدون آن هر حمله‌ای به ایران می‌توانست برای آمریکا و اسرائیل مسئله‌ساز شود. پایگاه رای ترامپ در آمریکا نیز همواره در ارتباط با هرگونه جنگ در خارج، نظر منفی دارد و به‌ویژه در شرایطی که به انتخابات کنگره در آبان نزدیک می‌شویم، ترامپ بیش از پیش ناچار از احتیاط است. بی‌میلی کشورهای منطقه به بروز جنگی دیگر نیز مهم است. این کشورها طبعاً جنگ نمی‌خواهند و مایل هستند به هر قیمت مانع جنگ در منطقه و سرایت آن به قلمرو و ایجاد وقفه در توسعه اقتصادی‌شان شوند. در این رابطه فاکتور جدیدی را نیز باید در نظر گرفت و آن ابراز علاقه غیرقابل درک و ساده‌لوحانه‌ای است که بخشی از اپوزیسیون ایرانی خارج از کشور به اسرائیل نشان داده است. این عامل باعث شده بسیاری از مردم و دولت‌های منطقه از چنین ناحیه‌ای احساس خطر کنند. بال‌بال، نظر به اهمیت که ترامپ به‌طور معمول برای عمل به اظهاراتش می‌دهد و نیز اهمیت بسیار زیادی که او برای عنصر غافلگیری در اقدامات نظامی قائل است، هیچ احتمالی را نباید کاملاً منتفی دانست. ۲. اظهارات ویتکاف درباره تماس با عراقچی و تأکید او بر ترجیح یک راه‌حل دیپلماتیک با ایران و تأیید ضمنی این اظهارات توسط مقامات ایرانی نیز تحول مهمی است که می‌تواند در تعلیق یا توقف اقدام نظامی تاثیر بی‌نوده باشد. این اظهارات اگرچه حاوی مواضع جدیدی است، اما همچنان ممکن است پنجره دیپلماتیک جدیدی را باز کرده باشد. بااین‌حال، روشن نیست مواضع جدید ویتکاف در آن مصاحبه چگونه در تهران تلقی شده است. ویتکاف افزود: «هرگونه توافق احتمالی میان طرفین باید شامل چهار مسئله اصلی در زمینه غنی‌سازی هسته‌ای، موشک‌ها و لیزوم کاهش موجودی آنها، مواد هسته‌ای و نیروهای نیابتی باشد». تمرکز مذاکرات ایران و آمریکا تا پیش از این تنها بر برنامه اتمی ایران و تحریم‌ها بوده و تاکنون مقامات آمریکایی از شمول موشک‌ها و نیروهای نیابتی در یک توافق احتمالی سخنی نمی‌گفتند. اظهارات آقای عراقچی در ۲۶ دی‌ماه یا اواخر مبنی بر اینکه «در حال حاضر هیچ برنامه‌ای برای بازسازی تأسیسات هسته‌ای نداریم»، اظهارات مهمی است و می‌تواند حاکی از درجاتی از واقع‌بینی در تهران و تسهیل‌کننده مذاکرات با آمریکا باشد. اکنون با اضافه‌شدن «موشک‌ها» و «نیروهای نیابتی» سؤال این است که تهران چگونه واکنش نشان خواهد داد؟

۳. واقعیت این است که در دو، سه سال گذشته تحولات دوران‌سازی در منطقه و جهان رخ داده که در جهت پرکردن دست ایران و افزودن بر اهرم‌های ایران نبوده است. نگارنده همواره بر این واقعیت تأکید کرده که اگر از هر اهرمی دقیقاً به وقت مناسب استفاده نشود، معلوم نیست آن اهرم به سرعت از دست نرود. تصور آمریکا و اسرائیل اکنون این است که در موقعیت بهتری قرار دارند و می‌توانند مطالبات بیشتری مطرح کنند. اما راه مقابله با این زیاده‌خواهی‌ها پاپس‌کشیدن از مذاکره نیست، در عرف دیپلماتیک، مذاکره می‌تواند درباره هر موضوعی انجام شود؛ آنچه مهم است، توافق است. کشورها به‌طور معمول در ارتباط با هر موضوعی مذاکره می‌کنند، اما الزاماً همیشه توافق در ارتباط با هر موضوعی ممکن و مطلوب نیست. مقامات وزارت خارجه ایران همیشه از مذاکرات عادلانه و محترمانه سخن می‌گویند، اما مذاکرات عادلانه و محترمانه بی‌معنی است؛ مذاکرات تنها می‌تواند موفق باشد یا نباشد. این توافق است که باید عادلانه و حاکی از احترام طرفین به هم باشد. ایران می‌تواند مذاکرات مستقیم، جامع و بدون قید و شرط را بپذیرد و در صورت برخورد غیرمنصفانه طرف مقابل مذاکرات را ترک کند. ضمن اینکه می‌دانیم مواضع علنی کشورها هیچ‌گاه مواضع قطعی و نهایی آنها نیست.

دوشنبه ۲۹ دی ۱۴۰۴	
۲۹ رجب ۱۴۴۷	
۱۹ ژانویه ۲۰۲۶	
سال بیست‌ودوم	
شماره ۵۳۰۸	
۳۰ هزار تومان	
۸ صفحه	

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: مجوز فروش ۱۰ همت از زمین‌های شمال تهران • طرح حفاظت از خیابان ولیعصر برگشت خورد • جلبک و مشکلات مرد ایرانی / آیدین سیار سریع

نظر سنجی‌ها چگونه تصویر کاذب می‌سازند؟

گسست ادراکی مردم ومقامات

گزارش تئوریک رادر صفحه ۸ بخوانید



این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

«شرق» از روند معادلات سیاست خارجی در روزهای پرالتهاب داخلی گزارش می دهد

تکاپوها در آستانه نشست داووس

یادداشت

سیاست‌های اقتصادی ناگهانی و پیامدهای آن در جامعه



محمد مقصود

پژوهشگر حقوقی

■ نادیده‌گرفتن هشدارهای کارشناسی و محیطی: از همان ابتدا، جامعه مدنی، رسانه‌ها و کارشناسان حوزه آسیب‌های اجتماعی، هشدارهای واضحی را درباره فشارهای مضاعف بر مناطق محروم و آسیب‌پذیر مطرح می‌کردند. افزایش سریع قیمت‌ها، کاهش لحظه‌ای قدرت خرید و نارضایتی‌های عمیق اقتصادی، سیکنال‌های واضحی از تنش‌های قریب‌الوقوع بودند. سؤال اساسی که این است که چرا دولت به‌جای کالیبراسیون سیاست‌ها براساس این نشانه‌ها، مسیر اجرای ناگهانی را انتخاب کرد؟

■ عملکرد نهادهای نظارتی؛ سکوت در برابر ریسک آشکار؛ سیستم‌های اطلاعاتی و نظارتی کشور موظف بودند ریسک‌های اقتصادی، اجتماعی و امنیتی ناشی از این تغییرات ساختاری را از همان ابتدا شناسایی و گزارش کنند. اجرای اقداماتی که پتانسیل ایجاد تنش گسترده داشتند، نه تنها نشان از

یادداشت

تحلیل شرایط کشور بادست خالی



احسان هوشمند

بحرانی که در ده‌ها شهر کوچک و بزرگ ایران روی داد، هزینه‌های انسانی و اقتصادی درخور توجهی بر جای گذاشت. هرچند همچنان اطلاعات دقیق، جزئی و تفکیکی درباره میزان و نوع خسارات ناشی از اعتراضات دو هفته گذشته منتشر نشده است و تنها برخی خبرها که از درگاه رسانه‌های رسمی از زبان برخی از مسئولان مانند شهرداران برخی مناطق منتشر شده، درباره ابعاد خسارات به تأسیسات شهری ارقام بسیار سنگینی مالی را گزارش می‌کند، اما همچنان مسئولان دولتی هیچ گزارش مستندی از میزان تلفات و زخمی‌های ناشی از رویدادهای اخیر و نیز ابعاد خسارات واردشده به مراکز مختلف دولتی، عمومی و شخصی به‌طور کلی و در سطح ملی و نیز به‌صورت تفکیکی براساس وقوع حوادث در بیش از صد شهر کشور را به اطلاع عموم شهروندان

نرسانده‌اند. در نتیجه، در فقدان اطلاعات دقیق درباره جرایم و چونگی و ابعاد خشونت‌های روی داده، به‌درستی نمی‌توان به تحلیل و ارزیابی حوادث اخیر پرداخت. شهروندان ایرانی محروم از اطلاعات و داده‌های متقن، میدانی و مستند نیز که در جست‌وجوی کسب اخبار دقیق و قابل اعتماد درخصوص ابعاد رویدادهای اخیر هستند، از سویی با مراکز خبری و رسانه‌ای رسمی مواجه هستند که از زبان برخی از مسئولان ابعادی از خسارات رویدادهای اخیر را منتشر کرده و به اصطلاح به‌صورت قطره‌چکانی به ارائه اطلاعات پرداخته‌اند و از دیگر سو رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور نیز گزارش‌هایی از میزان تلفات منتشر کرده‌اند و همچنان تأیید یا رد این گزارش‌های گاه متناقض، به دلیل عدم دسترسی به داده‌ها و اطلاعات متقن و مستند، برای عموم شهروندان میسر نیست و جامعه ایران در عطش یافتن پاسخ پرسش‌ها و نگرانی‌ها و ابهاماتی است که بر اثر رویدادهای جاری شکل گرفته است. رویدادهای جاری شوک بزرگی به جامعه وارد کرد. در میان انبوهی از نگرانی‌ها و ابهام‌های جاری، برخی مسئولان کشوری از جامعه‌شناسان و دانشگاهیان کشور درخواست کرده‌اند درباره حوادث روی داده در دو هفته گذشته نظرات و دیدگاه‌های خود را بیان کنند.

۱- درحالی‌که همچنان مسئولان دولتی از ارائه اطلاعات و داده‌های مرتبط با ابعاد رویدادهای اخیر طفره رفته و حتی در برخی واکنش‌ها به اخبار دیگر رسانه‌ها نیز تنها به تکذیب پسنده کرده و هیچ داده جدیدی را منتشر نکرده‌اند - به‌عنوان نمونه درباره اعلام آمار تلفات ناشی از حوادث اخیر توسط شبکه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور، برخی مسئولان تنها

عدم پاسخ‌گویی سریع دارد، بلکه نشان‌دهنده خلأ تدبیر و هوشیاری در قبال هشدارهای قابل پیش‌بینی بود.

بخش دوم: پیامدهای ساختاری و روانی

■ تأثیر مخرب بر اقتصاد دیجیتال و خانوارها: در اقتصاد مدرن، بسیاری از کسب‌وکارها متکی بر زیرساخت‌های اینترنتی و شبکه‌های مجازی هستند. اصلاحات ناگهانی قیمت انرژی، مستقیم هزینه‌های عملیاتی این بخش را روح و روان جامعه به‌ویژه اقشار آسیب‌پذیر وارد کرد. ترمیم اعتماد عمومی، تقاضا برای خدمات دیجیتال را فرونشانده. شرکت‌های کوچک و متوسط به دلیل تشدید هزینه‌های انرژی و رکود تقاضا، به سمت ورشکستگی سوق داده شدند که نتیجه مستقیم آن، افزایش بیکاری و تخریب بنیه اقتصادی خانواده‌ها بود.

■ زخم‌های عمیق روانی و اجتماعی: فراتر از آمار تعطیلی کسب‌وکارها و نوسانات ناگهانی تحمل قیمت‌ها، این سیاست‌ها ضربات روانی سنگینی بر مشاهدات و تجاری از نزدیکان و افراد مورد اعتماد خود دریافت کرده‌اند. برای انتشار این ایتام این زخم‌های روانی شاید چالش‌برانگیزترین میراث این شیوه حکمرانی باشد. فقدان پیش‌بینی‌پذیری در تصمیمات اقتصادی، شاخصی از عدم امنیت اقتصادی را در ذهن مردم تقویت کرد.

بخش سوم: مسیر پیشنهادی برای حکمرانی پایدار

برای جلوگیری از تکرار شوک‌های اقتصادی و بازسازی اعتماد عمومی، راهکارهای زیر باید مدنظر قرار گیرد...

یادداشت

به تکذیب این آمار پرداخته‌اند، اما از ارائه آمار رسمی درباره تعداد تلفات ثبت‌شده در پزشکی قانونی نیز خبری منتشر نشد- در این شرایط انتظار ارائه تحلیل و ارزیابی از دانشگاهیان یا محققان و پژوهشگران واقع‌بینانه نیست، یعنی زمانی که جامعه‌شناسان، روزنامه‌نگاران و دیگر کارشناسان کشور به آمار، اطلاعات و ابعاد حوادث جاری دسترسی ندارند، چگونه می‌توانند با کمترین اطلاعات، درباره آنچه واقعاً در گوشه و کنار کشور روی داده است، به ارائه نظرات و ارزیابی‌ها و تحلیل‌های کاربردی بپردازند یا به کنه موضوع وارد شوند؟

۲- در این شرایط که گزارش‌های دقیق و بی‌طرفانه‌ای درخصوص ابعاد و جرایم بروز رویدادهای اخیر منتشر نشده و پژوهشگران نیز امکان مطالعه میدانی دقیق و بدون محدودیت را ندارند، حتی امکانی برای انتشار دیده‌ها و شنیده‌ها و تجربه‌های شخصی از رویدادهای اخیر هم وجود ندارد. به هر حال پژوهشگران به‌عنوان بخشی از ملت ایران و شاهدان عینی رویدادها، خود ممکن است از نزدیک شاهد برخی رویدادها بوده باشند یا مشاهدات و تجاری از نزدیکان و افراد مورد اعتماد خود دریافت کرده‌اند. برای انتشار این تجارب نیز امکان چندانی وجود ندارد و در نتیجه، این تجارب هم به اشتراک گذاشته نشده است. در این شرایط، آیا واقع‌بینانه است از پژوهشگران کشور انتظار داشت که بتوانند روایت خود را درباره رویدادهای اخیر بیان کنند؛ درحالی‌که با فقدان اطلاعات و داده‌های لازم دست‌به‌گیربان هستند و هیچ امکانی برای مطالعه میدانی یا حتی مطالعه اسنادی و مبتنی بر اسناد موجود درخصوص رویدادهای اخیر نیز وجود ندارد؟ هم‌زمان بخشی از دولت از پژوهشگران و جامعه‌شناسان و دیگران انتظار ارائه تحلیل و بررسی‌های عمیق را دارد! آیا این درخواست چشمتستن بر واقعیت‌های موجود نیست؟ آیا با دست خالی می‌توان به مصاف درک و تحلیل شرایط موجود رفت؟

اوکراین وسال سرنوشت‌ساز۲۰۲۶

معمای صلح با تاریخ
انقضا و آزمون
نظم نوین جهانی

۴



برگزیده‌ها

گزارش میدانی «شرق» از تعداد زیادی از خانواده‌ها که مقابل داسرا وزندان اوین منتظر گرفتن خبری از عزیزانشان هستند

پشت درهای دادسرا

۵

درگیری‌ها میان ارتش سوریه و نیروهای کرد ادامه دارد

تیغ تیز انتقاد
بیخ گلوی احمد الشرع

۴

ای‌اف‌سی میزبانی را سلب کرد،
فدراسیون حضور تماشاگران را

چهره غیرعادی فوتبال

۶

سیاست‌گذاری در بازار کالاهای اساسی به بن‌بست
خورده است؟

دوگانه گرانی یا رانت

۳

رئیس ۸۴ ساله شورای شهر برای انتخابات هفتم
شوراهای شهر ثبت‌نام کرد

چمران صحنه را خالی نکرد

۷

از هشدار پلیس تا توصیه‌های هواشناسی

اوضاع آب و هوا
خوب نیست

۵

یادداشت

پدافند مدنی وحاشیه‌نشینی



مهدی زارع

پدافند مدنی به دنبال تقلیل خسارات مالی و صدمات جانی واردشده بر غیرنظامیان در جنگ و تروریسم یا در حوادث طبیعی است. رخدادهای دی‌ماه ۱۴۰۴ به‌ویژه در تهران و شهرهای بزرگ کشور و سطح بالای خشونت در شورش‌های شهری از سوی آشوبگران، نشانه‌هایی از شورش‌های شهری، اعتراضاتی خشونت‌بار، ناگهانی و مبتنی بر انگیزه‌های گوناگون اقتصادی- اجتماعی است که عمدتاً با اشغال فضاهای شهری به‌عنوان بستر اصلی اعتراضات همراه هستند. حاشیه‌نشین‌ها بستر شورش‌های شهری هستند. زمانی که علت اعتراضات، سکونتگاه‌های شهری و کشتگری شورشیان صرفاً مبنی بر وندالیسم باشد، شورش‌های شهری در سطح محلی است و اگر نارضایتی‌ها فسارخ از موضوع از طریق شبکه‌های تعاملی تشدید شوند و کشتگری کارناوالی در کنار کشتگری وندالیستی در بین معترضان ادامه‌د داشته باشد، متداول شود، شورش‌های شهری در سطح ملی رخ می‌دهند.

هوالباقی

مجلس تحریم والده گرامی

جناب آقای دکتر محمد شریعتمداری

مدیر عامل شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس

روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۴/۱۰/۳۰

از ساعت ۱۴ الی ۱۵:۳۰ در مسجدنور

میدان فاطمی تهران برگزار می‌شود.

حضور سروران گرامی موجب شادی روح

آن مرحومه و تسلی خاطر بازماندگان خواهد شد.

لطفاً با توجه به سفارش اکید خانواده مرحومه

از آوردن گل جدا خودداری فرمایید